

Силабус курсу:



СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ФАКТЧЕКІНГ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	061
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к. філол. наук, доцент Кошман Ірина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри української філології та журналістики

посада

kosh18@snu.edu.ua	+38-098-60-69-462	Viber за номером телефону	326 ГК, кафедра УФЖ
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	Метою лекційних занять за дисципліною є набуття теоретичних знань і практичних умінь із перевірки інформації, навичок їх застосування у журналістській та іншій комунікаційній роботі.
Результати навчання:	Знання: актуальні практики інформаційних впливів та маніпуляцій; механізми впливу на адресата; поняття фейку, типи фейків; поняття верифікації інформації, фактчекінгу; принципи фактчекінгу, верифікації інформації та логіки журналістських розслідувань. Вміння: навички роботи з джерелами та критичне сприйняття інформації, практичні навички перевірки достовірності інформації у робочих журналістських ситуаціях; навички застосовувати критичне мислення на всіх етапах роботи з інформацією; будувати доказову базу та способи спростування недостовірної інформації; візуалізувати результати фактчеку у вигляді графіків, інфографіки, таймлайнів тощо.
Передумови до початку вивчення:	Базові знання з журналістських стандартів, основної журналістської термінології, структури медіаринку, журналістської жанрології, інформаційних систем.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями викривати популізм, маніпуляції, недостовірні факти у риторичі спікерів різного рівня та публікацій ЗМІ; вивченні інструментів, що дозволять перевіряти та оцінювати факти, проводити журналістські розслідування та візуалізувати їх.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями;

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності;

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань;

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами;

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань;

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань;

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства;

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук;

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Фактчекінг	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/1	Об'єкт та предмет курсу. Мета, завдання і структура курсу. Передумови виникнення фактчекінгу. Створення фактчекінгових організацій. Поняття «фактчекінг», «фактчек» і методологія фактчекінгу.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Структура побудови фактчек-дослідження	денна 4/0/4 заочна 0,5/0/1	Швидкість і достовірність як критерії подання інформації. Вердикти фактчекінгу. Структура та стиль фактчеку. Основні етапи проведення фактчеку. Типи фактчекінгу за змістом, формою та спрямованістю.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Фактчекінг: концепт, вердикт, форма	денна 2/0/6 заочна 0/0/0,5	Фактчек як трендове дослідження. Саморегуляція медіа. Загрози викривлення фактів і надання неточної інформації. Дезінформація, маніпуляція та фейки в медіатекстах.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Об'єкти дослідження	денна 2/0/6	Публічна заява як основний об'єкт фактчеку. Побудова доказової бази фактчек-дослідження.	Презентації в PowerPoint.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	фактчеку	заочна 0,5/0/1		Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Особливості верифікації контенту	денна 2/0/6 заочна 0/0/0,5	Перевірка контенту, зображень, відео. Побудова процесу верифікації. Ознаки неправдивості інформації та маніпуляції фактами.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Робота з джерелами даних	денна 2/0/4 заочна 0,5/0/0, 5	Ознаки достовірної інформації. Типи джерел. Міжнародні джерела для верифікації даних. Систематизація доказів.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Агзамов Ф.И. Журналистское расследование активной личности: учебное пособие. Казань, 1989.
2. Берлин Майкл. Краткое руководство по проведению журналистского расследования. Москва, 1989.
3. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. Київ, 2004.
4. Вардл К. Перевірка контенту, отриманого від читачів: посібник з верифікації. Київ, 2014.
5. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки: навчальний посібник. Київ, 2018.
6. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник. Дніпро, 2017.
7. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика: навчальний посібник. Київ, 2006.
8. Золотухін Д. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України 2014–2018. Київ, 2018.
9. Іванов В. Ф. Вимоги до роботи з фактами та джерелами інформації в мас-медіа // Інформаційне суспільство. Вип. 22. –2015. С. 17–20.
10. Іванов В. Журналістська етика: підручник. Київ, 2007.
11. Еверетт Девід. Навчальний посібник репортера. Київ, 1999.
12. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. Львів, 2004.
13. Козловський Б. Максимальний репост. Как соцсети заставляют нас верить фейковым новостям. Москва, 2018.
14. Константинов А. Журналистское расследование. История метода и современная практика. Москва, 2003.
15. Мурікан Жак. Журналістське розслідування. Київ, 2003.
16. Рябічев В. Л. Верифікація контенту в соціальних медіа // Актуальні питання масової комунікації. №18. 2015. С. 44–61.
17. Тертычный А. Расследовательская журналистика. Москва, 2002.
18. Хоменок О.С., Бурмагін О.О., Іванова К.Б., Рибка Є.М., Томіленко С. А. Журналістське розслідування: навчальний посібник для початківців. Мелітополь, 2008.
19. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? // Академія української преси. Київ, 2019.

Інформаційні ресурси.

1. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
4. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
5. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20

Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.